

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΛΙΔΑ	ΘΕΜΑ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΚΟΣΜΟΣ	ΓΝΩΜΕΣ	ΤΑΣΕΙΣ
----------------	------	--------------	--------	--------	--------

Το πακέτο διάσωσης «καίει» και την Ε.Ε.

Σε εκκρεμότητα η συμμετοχή των ιδιωτών επενδυτών – Συνάντηση αύριο στη Ρώμη

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΖΗΡΑ**

Παρασκηνιακές διαβουλευσεις μεταξύ κυβερνήσεων και τραπεζών βρίσκονται σε πλήρη εξέλιξη τις τελευταίες ημέρες σε ολόκληρη την Ευρωζώνη για το θέμα της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στο νέο πακέτο διάσωσης της Ελλάδας, ενώ αύριο συναντώνται στη Ρώμη στελέχη μεγάλων τραπεζών με τον επικεφαλής της Οικονομικής και Νομισματικής Επιτροπής κ. Βιτόριο Γκρίλι.

Με καθυστέρηση δύο σχεδόν μηνών, την κατάσταση στην Ελλάδα να έχει φτάσει σε οριακό σημείο και αντιμέτωποι με τον κίνδυνο μιας ελληνικής κατάρρευσης με ανεξέλεγκτες επιπτώσεις στην Ευρωζώνη και εκτός αυτής, οι Ευρωπαίοι ηγέτες κάλεσαν την Παρασκευή τους υπουργούς Οικονομικών τους «να ολοκληρώσουν τις εργασίες για τα εκκρεμή ζητήματα (σ.σ. για το νέο πακέτο βοήθειας

Επιταχύνονται δραματικά οι διαδικασίες για να επιτευχθεί συμφωνία στο έκτακτο Eurogroup στις 3 Ιουλίου ή στην τακτική συνεδρίαση στις 11 του ίδιου μήνα.

προς την Ελλάδα) ώστε οι αποφάσεις να ληφθούν στις αρχές Ιουλίου».

Επί της ουσίας, η Ευρώζων επιταχύνει δραματικά τις διαδικασίες για να επιτευχθεί συμφωνία στο έκτακτο Eurogroup στις 3ης Ιουλίου, ή στην τακτική συνεδρίαση της 11ης του ίδιου μήνα. Εάν κάτι τέτοιο δεν καταστεί εφικτό, η αβεβαιότητα θα παραταθεί πιθανότατα μέχρι τον Σεπτέμβριο, καθώς τον Αύγουστο όλο το σύστημα υπολείτουργει, ενώ σε κάποιες χώρες κλείνουν τα κοινοβούλια, που θα πρέπει να εγκρίνουν το νέο πακέτο.

Εάν θεωρηθεί δεδομένο ότι η Βουλή θα ψηφίσει το Μεσοπρόθεσμο και τον εφαρμοστικό νόμο αυτή την εβδομάδα, τα εκκρεμή ζητήματα είναι το εξής ένα: η συμμετοχή των ιδιωτών, με τρόπο που δεν θα θεωρείται πιστωτικό γεγονός, δηλαδή μια Βιέννη II για το ελληνικό Μνημόνιο II.

Από την περασμένη Τετάρτη, όλοι οι εμπλεκόμενοι, κυβερνήσεις, ευρωπαϊκοί θεσμοί, διεθνείς φορείς εκπροσώπησαν τον χρηματοπιστωτικού τομέα, μεμονωμένες τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες και, φυσικά, διεθνείς οίκοι αξιολόγησης έ-

χουν κινητοποιηθεί. Τα υπουργεία Οικονομικών της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Ισπανίας και της Ολλανδίας έχουν παραδεχθεί σχεδόν επισήμως ότι άρρισαν διαβουλευσεις με τις τράπεζες τους προκειμένου να διαπιστώσουν πόσα από τα ελληνικά ομόλογα που έχουν στη διάθεσή τους λήγουν από φέτος έως το 2014 και τι μέρος αυτών και με ποιους όρους θέλουν να τα αντικαταστήσουν με νέα.

Ωστόσο, οι δυσκολίες που υπάρχουν στο εγχείρημα είναι πολλές και πρέπει να αντιμετωπισθούν εντός των ασφυκτικών χρονικών περιθωρίων μιας εβδομάδας.

Οι τράπεζες

Το πρώτο ερώτημα είναι εάν θα συμμετάσχουν οι ιδιώτες επενδυτές. Όσο μεγαλύτερη είναι η συμμετοχή των τραπεζών, των ασφαλιστικών εταιρειών και των hedge funds τόσο μικρότερη θα είναι η συμμετοχή των κυβερνήσεων στο νέο πακέτο χρηματοδότησης. Δεδομένου όμως ότι η διαδικασία θα πρέπει να είναι άτυπη, εθελοντική, και να μη συνιστά πιστωτικό γεγονός, η συμμετοχή ενδέχεται να είναι μικρή. Γι' αυτό από πολλούς ιδιώτες επενδυτές τίθεται το θέμα της χορήγησης κάποιου κινήτρου (credit enhancement) προκειμένου να διατηρήσουν την έκθεσή τους σε **ελληνικό πιστωτικό** κίνδυνο. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να είναι η εγγύηση των νέων ελληνικών ομολόγων που θα αγοράσουν, από το EFSF, που έχει πιστοληπτική αξιολόγηση AAA. Ωστόσο, οι κυβερνήσεις της Ευρωζώνης είναι κατ' αρχήν αρνητικές σε μια τέτοια προοπτική. Το θέμα θα απασχολήσει την άτυπη συνάντηση που θα έχουν αύριο στη Ρώμη, στελέχη τραπεζών με εκπροσώπους της Ευρωζώνης. Επικεφαλής των τραπεζιτών θα είναι ο κ. Τσαρλ Νταλάρα, γενικός διευθυντής του Institute of International Finance, ενός φορέα που εκπροσωπεί 400 επιχειρήσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα απ' όλο τον κόσμο.

Ο κ. Νταλάρα συναντήθηκε την Τετάρτη με τον πρωθυπουργό Γ. Παπανδρέου και τον υπουργό Οικονομικών κ. Ε. Βενιζέλο. Την Ευρωζώνη θα εκπροσωπήσει ο κ. Βιτόριο Γκρίλι, ο Ιταλός πρόεδρος της Οικονομικής και Νομισματικής Επιτροπής (EFC), στην οποία συμμετέχουν οι αναπληρωτές των υπουργών Οικονομικών (από την Ελλάδα ο κ. Γ. Ζαν-βιάν). Οι συζητήσεις είναι άτυπες και έχουν ως στόχο να βρεθεί μια λύση που θα οδηγήσει σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή ιδιωτών στο πακέτο βοήθειας.

Ο Ζοζέ Μπαρόζο και ο Νικολά Σαρκοζί συμμετείχαν στη 15λεπτη κατ' ιδίαν συνάντηση που είχαν Ευρωπαίοι ηγέτες με τον Έλληνα πρωθυπουργό Γ. Παπανδρέου.

Εξι εναντίον ενός στις Βρυξέλλες

Συμφωνίες και... απειλές

Για μια συμφωνία που «αγοράζει» χρόνο, για την Ευρωζώνη, ώστε να αποκτήσει τα εργαλεία για να ελέγξει την αναδιάρθρωση του χρέους ενός κράτους, μάλιστα έκανε λόγο η Γερμανίδα καγκελάρια Άγκελα Μέρκελ σε συνέντευξή της στο πρώτο γερμανικό κανάλι ARD, αναφερόμενη στο αποτέλεσμα της Συνόδου Κορυφής. Η κ. Μέρκελ είπε ότι η συμφωνία κερδίζει χρόνο και για την Ελλάδα όπως και για την Ευρώπη, να μην μπορεί να επιστρέψει στις αγορές, ενώ απέρριψε κάθε ενδεχόμενο «κουρέματος» του ελληνικού χρέους, τονίζοντας ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη οι παρενέργειες. «Δεν έχουμε ακόμη αυτή τη στιγμή τα εργαλεία για να κάνουμε κάτι τέτοιο τόσο ελεγχόμενο, ώστε να μην είναι πάρα πολλοί εκείνοι στην Ευρώπη που θα πληγωθούν», είπε η κ. Μέρκελ. Εξάλλου, σε χθεσινή συνέντευξη του στη «Φρανκφούρτερ Αλγκεμείνε» το μέλος του Δ.Σ. της ΕΚΤ Γιούργκεν Σταρκ, επανέλαβε την απειλή ότι αν η ελληνική Βουλή δεν εγκρίνει το Μεσοπρόθεσμο, δεν θα καταβληθεί η 5η δόση. Στην παρατήρηση, ότι απειλές θα πρέπει να διατυπώνονται όταν υπάρχει η δυνατότητα και η βούληση υλοποίησής τους απάντησε: «Ακριβώς γι' αυτό είμαι ευτυχής για τον γεγονός ότι το ΔΝΤ συμμετέχει στο πρόγραμμα διάσωσης της Ελλάδας».

Του απεσταλμένου μας στις **ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ** **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Το μεσημέρι της Πέμπτης, λίγο πριν ο κ. Γ. Παπανδρέου ξεκινήσει από την Αθήνα για τις Βρυξέλλες, ειδοποιήθηκε ότι πριν από τη σύνοδο και το δείπνο που θα ακολουθούσε, ο κ. Χέρμαν βαν Ρομπέι θα συγκαλούσε μια έκτακτη συνάντηση στο γραφείο του με τη συμμετοχή όλων των βασικών «παικτών» του ελληνικού προβλήματος. Λίγο μετά τις 6 το απόγευμα, πρώτος στο γραφείο του κ. Ρομπέι έμπαινε ο άρτι αφιχθείς από το Λουξεμβούργο κ. Ζαν-Κλοντ Γουνκέρ. Ακολούθησαν οι κ.κ. Ζαν-Κλοντ Τρισέ, Άγκελα Μέρκελ, Νικολά Σαρκοζί και τελευταίος ο Ζοζέ Μπαρόζο.

Οι έξι τους, για 20 λεπτά, δίχως τη συνοδεία συμβούλων (πλην του κ. Ρομπέι), μίλησαν για την ανάγκη να βρεθεί μια λύση για το πρόβλημα της Ελλάδας, να καθοριστεί μια κοινή στάση μεταξύ τους ώστε η σύνοδος να μη μετατραπεί σε πεδίο πολυώρων και άγονων αντιπαραθέσεων. Εν τάκει αποφασίστηκε το πλαίσιο βάσει του οποίου η Ελλάδα θα πρέπει να κάνει πολλά και να το αποδεικνύει πριν από την εκταμίευση της κάθε δόσης.

Επείτα κάλεσαν στο γραφείο τον κ. Γ. Παπανδρέου, ο οποίος εισήλθε μόνος και για 15 λεπτά συνομιλήσε με τους ηγέτες. Δεν υπήρχαν πολλά περιθώρια για τον Έλληνα πρωθυπουργό, ο οποίος βεβαίως για ακόμη μία φορά ήλθε αντιμέτωπος με την ανασυχία των Ευρωπαίων ηγετών για τις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις. Ανσυχία, η οποία εκδηλώθηκε και την επόμενη ημέρα, μετά τη γνωστοποίηση των απειλών καταψήφισης του Μεσοπρόθεσμου από βουλευτές της κυβερνητικής πλειοψη-

φίας. Μετά 15 λεπτά, ο Έλληνας πρωθυπουργός εξήλθε του γραφείου και κατευθύνθηκε προς την κυρίως σύνοδο. Λίγο αργότερα, ακολούθησαν και οι υπόλοιποι.

Το βασικό πλαίσιο της συζήτησης των επτά, και έπειτα και των 27, ήταν βεβαίως η έγκριση της πέμπτης δόσης, το νέο δανειακό πλαίσιο και το ακανθώδες ζήτημα της συμμετοχής των ιδιωτών στη «διάσωση» της Ελλάδας, στα πρότυπα της λεγόμενης

Η έκτακτη συνάντηση στο γραφείο του Βαν Ρομπέι, η άμυνα Παπανδρέου και η έγκριση της πέμπτης δόσης.

Πρωτοβουλίας της Βιέννης. Ως προς το νέο δάνειο, ορισμένες πηγές ανέφεραν ότι στη συνάντηση των επτά ζητήθηκε από τον κ. Παπανδρέου να καταθέσει ακόμη και την Παρασκευή τη σχετική αίτηση, η οποία έπεται θα πήγαινε και στο ΔΝΤ. Ο πρωθυπουργός επιφυλάχθηκε ώστε να συζητήσει, όπως φέρεται να είπε, ορισμένες τεχνικές λεπτομέρειες με τον υπουργό Οικονομικών.

Σε κάθε περίπτωση, η αίτηση αυτή θα είναι έτοιμη εντός της εβδομάδας, ώστε να συζητηθεί στο κρίσιμο Eurogroup της 3ης Ιουλίου αλλά και στο Δ.Σ. του ΔΝΤ στις 8 του μηνός. Ο κ. Παπανδρέου είχε ωριότερα κάνει μια σύσκεψη της τελευταίας στιγμής με τους συνεργάτες του που τον συνόδευαν στο ταξίδι: τους νέους υπουργούς Εξωτερικών κ. Στ. Λαμπρινίδη και Επικρατείας κ. Ηλ.

Μόσιαλο και τους δύο συμβούλους του κ. Γ. Γιλντό και Α. Παπαδήμο.

Ο τελευταίος περίμενε ήδη από το πρωί της Πέμπτης τον πρωθυπουργό στις Βρυξέλλες. Παρά τη σθεναρή αντίσταση του κ. Παπαδήμου στα κελεύσματα του κ. Παπανδρέου να αναλάβει το υπ. Οικονομικών, οι σχέσεις μεταξύ των δύο ανδρών δεν φαίνεται να έχουν επηρεαστεί ιδιαίτερα. Πηγές προσκείμενες στον πρωθυπουργό ανέφεραν μάλιστα ότι ο κ. Παπαδήμος ήταν παρών σε όλες τις διαπραγματεύσεις των τελευταίων μηνών για τη διεκδίκηση του νέου δανείου με ευνοϊκούς όρους.

Πίσω από τις πόρτες πάντως, οι ομολογού του δεν άφησαν στον κ. Παπανδρέου πολλές επιλογές. Τα μέτρα λιτότητας έπρεπε να γίνουν αποδεκτά. Η επιτυχία μάλιστα των διαρθρωτικών αλλαγών (όπως λ.χ. οι αποκρατικοποιήσεις) συνδέθηκε άμεσα με την εκταμίευση των δόσεων ανά τρίμηνο. Ο κ. Παπανδρέου επανέλαβε πάντως την άρνησή του για τη χορήγηση εμπράγματων εγγυήσεων προς τους δανειστές και εταίρους μας.

Με την εξαίρεση της Φινλανδίας και της Σλοβακίας, δεν φαίνεται να υπήρξε ιδιαίτερη πίεση προς αυτή την κατεύθυνση. Και τούτο, διότι οι δύο αυτές χώρες δεν είχαν τη συμπαράσταση που άλλοτε είχαν από τη Γερμανία, η οποία βεβαίως μαζί με τη Γαλλία δίνει συνήθως τον τόνο στις συνομιλίες. Είναι σαφές ότι για ακόμη μία φορά το ελληνικό πρόβλημα μονοπώλησε μια σύνοδο κορυφής η οποία είχε θεωρητικά συγκληθεί για άλλο λόγο. Μετά το πειστικό –για τον κ. Παπανδρέου– βράδυ στις Βρυξέλλες, «εξελείδωσα» η 5η δόση και αποφασίστηκε να χορηγηθεί στην Ελλάδα το νέο δάνειο...

«Δεν βγαίνει το Μνημόνιο»

Συνέντευξη στον **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΕΛΛΙΣ**

Τη στιγμή οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις επεξεργάζονται τη φόρμουλα που θα επιτρέψει την εκταμίευση της πέμπτης δόσης τον Ιούλιο και την παροχή ενός νέου γιγαντιαίου προγράμματος χρηματοδότησης της χώρας που θα αγγίζει τα 100 δισ. ευρώ μέχρι τον Σεπτέμβριο, ο Μοχάμεντ Ελ Εριάν, επικεφαλής της PIMCO, του μεγαλύτερου επενδυτικού κεφαλαίου στον κόσμο που διαχειρίζεται ομόλογα αξίας 1,2 τρις., μιλώντας στην «Κ» χαρακτηρίζει το Μνημόνιο αναποτελεσματικό και απορρίπτει τη συνταγή τρόικας για λύση μέσω νέας χρηματοδότησης. Θεωρεί, δε, ότι επόμενα τρία χρόνια η διαχείριση των προβλημάτων για «κάποιες ευρωπαϊκές οικονομίες, ιδιαίτερα την ελληνική, θα είναι μέσω χρεοκοπίας».

– Σε πόσο δύσκολη θέση βρίσκεται η Ελλάδα;

– Η Ελλάδα αντιμετωπίζει δύο ξεχωριστά αλλά αλληλοσπρεαζόμενα προβλήματα: ένα υπερβολικό χρέος και την αδυναμία να αναπτυχθεί. Το Μνημόνιο που έχει προτείνει η τρόικα δεν προσφέρει αποτελεσματικές λύσεις σε κανένα από τα δύο αυτά προβλήματα.

– Πώς αποτιμώ οι αγορές την παροχή νέας χρηματοδότησης;

– Ο νέος δανεισμός θα συσσωρευτεί νέο χρέος το οποίο θα εξακολουθεί να είναι πολύ ακριβό με δεδομένη την οικονομική κατάσταση της χώρας, επιπλέον του υπάρχοντος και ήδη υπερβολικού παλαιού χρέους. Επίσης, στην πορεία θα αντικατασταθούν ιδιωτικές πιστώσεις με πιστώσεις από ευρωπαϊκές κυβερνήσεις και το ΔΝΤ, η διαχείριση των οποίων θα είναι ακόμη πιο δύσκολη στο μέλλον.

Όσο αιωρείται το υπερβολικό χρέος, νέοι επενδυτές δεν θα προσεγγίσουν την Ελλάδα, δηλώνει στην «Κ» ο Μοχάμεντ Ελ Εριάν, επικεφαλής της PIMCO.

– Η Ελλάδα εφαρμόζει επώδυνα μέτρα.

– Όσο συνεχίζεται να αιωρείται το υπερβολικό χρέος, νέοι επενδυτές δεν θα προσεγγίσουν την Ελλάδα. Η ευρεία λιτότητα που επιβάλλεται στην ελληνική κοινωνία, ακόμη και αν αποδειχθεί εφικτή, αυτό που θα πετύχει θα είναι να συρρικνώσει κι άλλο μια ήδη δοκιμαζόμενη οικονομία.

– Πώς αποτιμάτε το πρόγραμμα σταθεροποίησης;

– Η αναλογία που χρησιμοποιείται ευρέως είναι ότι το Μνημόνιο στην καλύτερη των περιπτώσεων θα «σπρώξει την κατάσταση» (kick the can down the road) για λίγο. Νομίζω ότι μια καλύτερη εικόνα είναι το σπρώξιμο μιας χιονοστιβάδας προς τα κάτω. Δύο πράγματα θα συμβούν: η χιονοστιβάδα, δηλαδή το πρόβλημα, θα μεγαλώσει και η δυναμική θα αυξάνεται και θα γίνεται περισσότερο ανεξέλεγκτη.

– Όμως, πολλά από αυτά που προβλέπει το Μνημόνιο δεν έχουν γίνει.

– Απλά σκεφτείτε ότι μόλις ένα χρόνο μετά το τεράστιο πακέτο διάσωσης της Ελλάδας, και παρά τις σκληρές θυσιές του πληθυσμού, όλοι οι δείκτες είναι χειρότεροι. Και όχι μόνο σε απόλυτους αριθμούς, αλλά και σε σχέση με τις προσδοκίες της ελληνικής κυβέρνησης και της τρόικας. Στην πορεία η επίλυση των δύο προβλημάτων – κρίση χρέους και απουσία ανάπτυξης – έχει καταστεί πιο δύσκολη τόσο σε ό, τι αφορά τον σχεδιασμό όσο και την υλοποίησή.

– Πώς κρίνετε τη στάση της ΕΚΤ και του κ. Τρισέ;

– Τώρα που έχει μολυνθεί ο ισολογισμός της, η ΕΚΤ έχει μετατραπεί από μέρος μιας ενδεχόμενης λύσης για την Ελλάδα, σε μια περίπλοκη πτυχή του προβλήματος.

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Το φάσμα των πρόρων εκλογών αντιμετωπίζει πλέον όχι μόνον ο Έλληνας πρωθυπουργός, αλλά και η Γερμανίδα καγκελάρια Άγκελα Μέρκελ, αφού η ελληνική κρίση τείνει να αναδειχθεί σε υπ' αριθμόν 1 πρόβλημα για τη συνοχή του κυβερνητικού της συνασπισμού. Στις 10 Ιουνίου, η γερμανική βουλή είχε αποφασίσει ότι στο νέο πακέτο βοήθειας προς την Ελλάδα θα συνδράμουν υποχρεωτικά και ιδιώτες πιστωτές, προκειμένου να μην επωμιστεί το κόστος αποκλειστικά ο Γερμανός φορολογούμενος. Ωστόσο, μία εβδομάδα αργότερα, κατά τη συνάντησή με τον Γάλλο πρόεδρο Νικολά Σαρκοζί, η Μέρκελ εμφανίστηκε διαλλακτική, προσθέτοντας ότι η συμμετοχή ιδιωτών θα πραγματοποιηθεί σε «εθελοντική βάση», όπως επιθυμούσαν κυρίως η ΕΚΤ και το Παρίσι.

Η αλλαγή πλεύσης ενόχλησε τα μάλα τους εταίρους της στη γερμανική πρωτεύουσα. Ο υπεύθυνος των Ελευθέρων Δημοκρατών (FDP) για θέματα Οικονομικών, Φρανκ Σέφλερ, έσπευσε να καταγγείλει ότι δεν είναι αυτή η συμμετοχή των ιδιωτών που ζητήσε το Μπούντεσταγκ. Στο ίδιο μήκος κύματος και ο Χριστιανοκοινωνιστής Βαυαρός πρωθυπουργός Χορστ Ζέεχοφερ, ο οποίος είπε στο Spiegel ό-

τι είναι καιρός να ξεκινήσει επιτέλους αυτή η συμμετοχή των ιδιωτών. Αν τον Σεπτέμβριο δεν καταφέρει να συσπειρώσει τα κόμματα του κυβερνητικού της συνασπισμού, τότε η Μέρκελ θα κληθεί να προσφύγει πρόωρα στις κάλπες.

Η Bild φιλοξένησε πρόσφατα άρθρο με τίτλο: «Οι Γερμανοί αναρωτιούνται: Για τους Έλληνες υπάρχουν χρή-

Αν η Μέρκελ δεν συσπειρώσει τα κόμματα του κυβερνητικού της συνασπισμού, θα κληθεί να προσφύγει πρόωρα στις κάλπες.

ματα, για τους Γερμανούς;». Η Γερμανία παρουσιάζει θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης και το FDP διεκδικεί τώρα φοροαπαλλαγές για μεσαία και χαμηλά εισοδήματα, μία από τις κεντρικές προεκλογικές του υποσχέσεις. Η πολιτική των φοροελαφρύνσεων θα ήταν εφικτή, «αν δεν υπήρχε η ελληνική κρίση», όπως διευκρίνισε ο ηγέτης των Ελευθέρων Δημοκρατών, Φίλιπ Ρέσλερ.

Με δική τους ευθύνη οι Γερμανοί πολιτικοί καταδεικνύουν τους Έλληνες ως υπεύθυνους για την παρατεταμένη κα-

κοδιμονία των ασθενέστερων στρωμάτων στη Γερμανία. Όπως γράφει η γερμανική επιθεώρηση Der Spiegel: «Ενα ρήγμα διατρέχει την ήπειρο. Ανάμεσα σε εκείνους που χρειάζονται όλο και περισσότερα χρήματα και στους άλλους, οι οποίοι καλούνται να τα πληρώσουν. Έτσι οι Έλληνες αγανακτούν με τους Γερμανούς, οι Γερμανοί με τους Έλληνες κ.λπ. με αποστέλεσμα το πολιτικό εθνικό σχέδιο της Ε.Ε. να κινδυνεύει να καταλήξει σε μία οικονομική σύρραξη μεταξύ των λαών».

Το εξώφυλλο του τελευταίου τεύχους του έγκριτου περιοδικού που έχει τον τίτλο «Ξαφνικά και αναμενόμενα» επικήδειος του Ευρώ» απεικονίζει το φέρετρο του ενιαίου νομισματος σκεπασμένο με την ελληνική σημαία. Το επιθετικό άρθρο που θεωρεί ότι «η ΟΝΕ εξελίσσεται στη μεγαλύτερη απειλή για το μέλλον της Ευρώπης» προκάλεσε συζητήσεις στη Γερμανία και απασχόλησε αρκετές τηλεοπτικές εκπομπές. Ακόμη και στο εσωτερικό του περιοδικού Der Spiegel πυροδότησε έντονες αντιπαραθέσεις με τους μισούς συντάκτες του σχετικού κομματιού να κατηγορούν τους άλλους μισούς, που... αποκηρύσσονται ως «νεοφιλελεύθεροι» από τους πρώτους, ότι υποθέτουν μια ακραία θέση η οποία δεν εκκράζει όλους τους δημοσιογράφους της επιθεώρησης.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΛΙΔΑ	ΘΕΜΑ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΚΟΣΜΟΣ	ΓΝΩΜΕΣ	ΤΑΣΕΙΣ
----------------	------	--------------	--------	--------	--------

Ο διπλός σκόπελος της κυβέρνησης

«Κλειδί» για τις εξελίξεις ο Νοέμβριος, όταν και θα ολοκληρωθεί η τετραετής θητεία του κ. Γ. Παπανδρέου στην προεδρία του ΠΑΣΟΚ

Του Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ

«Μέρα με την ημέρα» διαμορφώνεται πλέον ο πολιτικός σχεδιασμός του Μεγάρου Μαξίμου, καθώς ουδείς εκ των επιτελών του πρωθυπουργού κ. Γ. Παπανδρέου μπορεί για διαβεβαίωσε ότι η κυβέρνηση θα υπερβεί τον σκόπελο της ψήφισης του μεσοπρόθεσμου προγράμματος και του εφαρμοστικού νόμου, την τρέχουσα εβδομάδα.

Η αισιοδοξία που επικρατούσε στο κυβερνών κόμμα, ότι μετά την ανάληψη του υπουργείου Οικονομικών από τον κ. Ευ. Βενιζέλο η ένταση στους κόλπους της «πράσινης» Κ.Ο. θα είχε εκτονωθεί, εξαλείφτηκε αιφνιδιαστικά την Παρασκευή το πρωί. Τότε, τόσο ο βουλευτής της Α' Θεσσαλονίκης κ. Θ. Ρο-

μπόπουλος όσο και ο βουλευτής Κοζάνης κ. Αλ. Αθανασιάδης δήλωσαν ότι δεν προτίθενται να ψηφίσουν το Μεσοπρόθεσμο. Ήδη ο κ. Βενιζέλος, συνόμιλησε μαζί τους την Παρασκευή να τους μεταπειστεί, σε συνεννόηση με τον πρωθυπουργό, ενώ το ίδιο θα κάνει κι αύριο. Ορισμένοι εκ των συνεργατών του κ. Παπανδρέου δεν απέκλειαν ωστόσο οι δηλώσεις των δύο βουλευτών να πυροδοτήσουν φυγόκεντρες τάσεις και για άλλους βουλευτές. Ο κ. Π. Κουρουμπλής, χθες στο ΣΚΑΪ, είπε ότι έστειλε σημείωμα με 15 σημεία στον κ. Βενιζέλο και περιμένει τις δεσμεύσεις της κυβέρνησης, αλλιώς άφησε κάθε ενδεχόμενο ανοικτό.

Πάντως, σε σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε προχθές το πρωί στη Βου-

λή, αποφασίστηκε πως το ΠΑΣΟΚ θα παραμείνει στη θέση το Μεσοπρόθεσμο να ψηφιστεί με 151 ψήφους, παρά τις προτάσεις των κ. κ. Γ. Καρατζαφέρη και Ντόρας Μπακογιάννη, να υπάρξει αυξημένη πλειοψηφία 180 βουλευτών. Και τούτο, καθώς με δεδομένη την αρνητική στάση του κ. Αντ. Σαμαρά μια τέτοια επιλογή σημαίνει εκ των πραγμάτων πρόωρες εκλογές, τις οποίες ο κ. Γ. Παπανδρέου φέρεται να μην επιθυμεί στην παρούσα φάση.

Μάλιστα, πληροφορίες φέρουν τον πρωθυπουργό να σχεδιάζει με 151 ψήφους να έλθει προς κύρωση και το νέο Μνημόνιο που θα συνοδεύει την παροχή πρόσθετης βοήθειας μέχρι το 2014. Στο συγκεκριμένο σημείο είναι προφανές ότι ο κ. Γ. Παπανδρέου έχει

διαφορετική άποψη, όχι μόνον από τον κ. Ευ. Βενιζέλο, αλλά και από άλλα κορυφαία στελέχη, όπως οι κ. Ανδρ. Λοβέρδος, Χ. Καστανίδης και Μιλτ. Παπαϊωάννου, που είχαν ταχθεί υπέρ της έγκρισης με αυξημένη πλειοψηφία και του πρώτου Μνημονίου, πριν από ένα χρόνο.

Η προσέγγιση του κ. Γ. Παπανδρέου -που πάντως λέγεται ότι δεν έχει ανοίξει σε καμία σύσκεψη τα χαρτιά του για τον τρόπο ψήφισης του νέου Μνημονίου- φέρεται να είναι συνδεδεμένη με τη θέση ότι στην παρούσα φάση η χώρα δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να οδηγηθεί σε πρόωρη προσφυγή στις κάλπες. Αυτή η άποψη έχει μάλιστα και ορισμένους ένθερμους θιασώτες στο εσωτερικό της κυβέρνησης, όπως οι κ.

κ. Γ. Ραγκούσης. Άννα Διαμαντοπούλου και Δημ. Ρέππας.

Η επιλογή του κ. Παπανδρέου να αποτραπεί ει δυνατόν η προσφυγή στις κάλπες δεν είναι άσχετη με το γεγονός ότι ο πρωθυπουργός θέλει η συμφωνία για τη νέα δανειοδότηση της χώρας να φέρει την προσωπική του σφραγίδα. Παράλληλα, στο Μέγαρο Μαξίμου προσμετρείται ότι με βάση τις τρέχουσες δημοσκοπήσεις είναι πιθανόν η χώρα να οδηγηθεί σε ακυβερνησία ή το ΠΑΣΟΚ να περάσει στα έδρανα της αντιπολίτευσης. Το τελευταίο ενδεχόμενο είναι μάλιστα συνδεδεμένο και με την προσωπική πορεία του κ. Γ. Παπανδρέου: Έχει περάσει απαρατήρητο, αλλά τον Νοέμβριο ολοκληρώνεται η τετραετής θητεία του κ. Γ. Παπανδρέ-

ου στην προεδρία του ΠΑΣΟΚ. Είναι προφανές πως εντελώς διαφορετική θα είναι η πορεία των πραγμάτων, εάν ο κ. Παπανδρέου παραμείνει πρώην πουργός και διαφορετική εάν το ΠΑΣΟΚ έχει περάσει στα έδρανα της αντιπολίτευσης ή η χώρα έχει οδηγηθεί σε κυβέρνηση συνεργασίας με πρωθυπουργό άλλο πρόσωπο.

Σε αντίθεση με τον χρόνο των εκλογών, ειλημμένη είναι η απόφαση του κ. Γ. Παπανδρέου για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος με αντικείμενο την αντιμετώπιση του πολιτικού συστήματος. Ο πρωθυπουργός εκτιμά πως μέσω των αλλαγών θα προσεγγίσει ένα ευρύτερο ακροατήριο, πέραν του χώρου του ΠΑΣΟΚ, αλλά και θα κατευθύνει το κίνημα των «Αγανακτισμένων».

Βίοι παράλληλοι σε Ελλάδα και Βρετανία

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΖΟΥΛΑ

Υπάρχουν μερικές φορές που η Ιστορία όχι μόνον επαναλαμβάνεται ως φάρσα, αλλά θα έλεγε κανείς ότι αλλάζει και τόπους, σαν να ταξιδεύει ετεροχρονισμένα. Η ιδέα του παραλληλισμού του «ζεύγους» Τόνι Μπλερ - Γκόντον Μπράουν και του «δίδυμου» Γ. Παπανδρέου - Ευ. Βενιζέλου προέκυψε εντελώς αυθόρμητα μετά την ανάδειξη του τελευταίου στην οικονομική αντιπροεδρία. Και όμως, όσοι την ακούσαν από τον αρχικό εμπνευστή της έκαναν την ίδια σκέψη. Ότι στην πολιτική, εντέλει, τα πρόσωπα είναι που γράφουν την ιστορία. Σε συνδυασμό βέβαια με τους αντιπάλους τους -ενδοκομματικούς ή μη- και, κυρίως, τις συγκυρίες που καλούνται να

δημοφιλέστερος. Λέγεται μάλιστα ότι υπήρξε και συμφωνία μεταξύ τους να παραχωρήσει ο πρώτος την ηγεσία στον δεύτερο, η οποία ωστόσο δεν τηρήθηκε λόγω της τρομερής απήχησης που είχε η πρώτη τετραετία Μπλερ. Την οποία, σημειωτέον, στήριξε αναφανδόν ο Μπράουν επικροτώντας ακόμη και τη σύγκρουση του Μπλερ με τα εργατικά βρετανικά συνδικάτα...

Να θυμηθούμε τι συνέβη στην Ελλάδα το 2007 δεν είναι δύσκολο. Μετά την ήττα του ΠΑΣΟΚ ο κ. Βενιζέλος μετέβη στο Ζάππειο ως «επόμενος ηγέτης της Δημοκρατικής Παράταξης» και λίγο αργότερα ομιλούσε περί «πριγκιπικών προνομίων» θέλοντας να «εξυτελείσει» τον αντίπαλό του. Μετά την βαρύτατη ήττα του δε, του πήρε κάνα χρόνο για να αντιληφθεί ότι θα ήταν μάλλον ένα αποτυχημένο εγωιστικό πείσμα να συγκροτήσει το περιβόητο «Ρεύμα» του και «επέστρεψε» ως στρατιώτης στο ΠΑΣΟΚ.

Ας επιστρέψουμε όμως και πάλι στην Βρετανία. Μετά τη δεύτερη τετραετία του ο Τόνι Μπλερ άρχισε να αμφισβητείται εντονότατα, λόγω κυρίως των «πολεμικών» επιλογών του στην εξωτερική πολιτική. Αφορμή, ωστόσο, για να λάβει τη μεγάλη απόφαση ήταν η κατάρρευση της αμερικανικής Lehman Brothers που επαπειλούσε ευθέως τις βρετανικές τράπεζες. Και τότε με μια απλή ανακοίνωση παραχώρησε την πρωθυπουργία στον υπουργό Οικονομικών Μπράουν, ο οποίος όλοι αναγνωρίζουν πλέον ότι κατόρθωσε κάτι πραγματικά απίστευτο. Ενώ γνώριζε ότι δεν θα έχει καμία τύχη να επανεκλεγεί πρωθυπουργός συγκροτήθηκε σκληρότατα με όλο το βρετανικό τραπεζικό κατεστημένο το οποίο υποχρέωσε να προβεί σε αυξήσεις του μετοχικού του κεφαλαίου και σε κατατομήσεις των προνομίων των στελεχών του, με συνέπεια να αποσοβήσει τον κίνδυνο διάχυσης της κρίσης σε ολόκληρη την Ευρώπη. Και βεβαίως έχασε τις εκλογές...

Το τι συμβαίνει σήμερα στην Ελλάδα και κυρίως το τι θα συμβεί την επαύριο είναι απρόβλεπτο. Με δεδομένο, ωστόσο, ότι τα πολιτικά χαρίσματα του Τόνι Μπλερ μάλλον δεν μπορούν να συγκριθούν με αυτά του Γ. Παπανδρέου και το γεγονός ότι ο κ. Βενιζέλος δεν είναι καν οικονομολόγος, όπως ο κ. Μπράουν, αλλά συνταγματολόγος, θα έλεγε κανείς ότι η μόνη μας ελπίδα είναι ο ελληνικός (ή έστω ο βρετανικός) Θεός να βάλει το χέρι του...

Οι κρίσιμες ημερομηνίες

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εξω... δεν τα πήγε καλά ο νέος υπουργός Οικονομικών

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗΣ

Η ομιλία του νέου υπουργού Οικονομικών κ. Ευάγγελου Βενιζέλου την Τρίτη το βράδυ στη Βουλή ικανοποίησε σε σημαντικό βαθμό τους βουλευτές του ΠΑΣΟΚ. Δεν συνέβη, όμως, το ίδιο και με τους ξένους ομολόγους του. Κατά την παρθενική εμφάνιση του κ. Βενιζέλου στο Ευρογκρουπ την προηγούμενη Κυριακή και Δευτέρα, 24 ώρες πριν, οι εντυπώσεις το λιγότερο που μπορούν να χαρακτηρισθούν ήταν... μέτριες.

Το φταίξιμο δεν είναι βεβαίως όλο του νέου υπουργού Οικονομικών. Η αξιολογία της ελληνικής κυβέρνησης (και γενικότερα των Ελλήνων πολιτών) έχει δεχτεί σοβαρά πλήγματα τους τελευταίους μήνες, κυρίως εξαιτίας της αδυναμίας να εκπληρώσουν δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί.

Το αποτέλεσμα είναι ότι έχει εξα- νεμιστεί η δυνατότητα της κυβέρνη-

σης να διαπραγματευτεί, τουλάχιστον σε αυτό το σημείο. Ο κ. Βενιζέλος φαίνεται ότι δεν εκτίμησε σωστά το εξαιρετικά αρνητικό κλίμα που έχει διαμορφωθεί στο Ευρογκρουπ.

Το πρώτο λάθος του υπουργού Οικονομικών ήταν ότι παρέβλεψε το γενικό δόγμα της Ευρωζώνης απέναντι στην Ελλάδα. Πρώτα η Αθήνα θα εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει και μετά οι εταίροι θα ακολουθούν δίνοντας ανταλλάγματα. Υπάρχουν κάποια πράγματα που μπορούμε να κάνουμε και κάποια άλλα που δεν μπορούμε είπε ο κ. Βενιζέλος την Κυριακή το βράδυ, σύμφωνα με τρεις Ευρωπαίους διπλωμάτες που επιθυμούν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους. Η αντίδραση των υπουργών Οικονομικών της Ευρωζώνης ήταν άμεση και έντονη.

Το δεύτερο λάθος του ήταν ότι μίλησε πολύ για τις αλλαγές που θέλει να προωθήσει στο πλαίσιο του μεσο-

Οι αποκρατικοποιήσεις ήταν σημείο τριβής μεταξύ του Ευρογκρουπ και του κ. Ευάγγελου Βενιζέλου.

Ο κ. Ευάγγελος Βενιζέλος παρέβλεψε το «δόγμα» πως πρώτα η Αθήνα εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της απέναντι στην Ευρώπη και μετά ζητεί ανταλλάγματα.

πρόθεσμου προγράμματος. Πίστευε ότι η Ελλάδα μπορεί να έχει απαιτήσεις από τους εταίρους της και δεν είχε συνειδητοποιήσει ότι στην παρούσα φάση η ελληνική κυβέρνηση είναι αντιμετώπιση με τελεσίγραφο και το μόνο που μπορεί να κάνει είναι να εκπληρώσει αυτά που της ζητούν, είπε αργότερα στις Βρυξέλλες ένας διπλωμάτης. Δεν υπάρχει περιθώριο για διαπραγμάτευση, είπαν οι ομολόγοι του στον κ. Βενιζέλο.

Το άλλο σημείο τριβής ήταν η προσπάθεια του υπουργού Οικονομικών να πείσει τους συναδέλφους του ότι το πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων πρέπει να εκτελεστεί με πιο αργούς ρυθμούς. Στο σημείο αυτό αντέδρασε πολύ έντονα ο συνήθως ψυχρός επιτροπος Οικονομικών και Νομισματικών Υποθέσεων κ. Ολι Ρεν. Ακολουθώντας λογομαχία, που έληξε με τον κ. Ρεν να λέει στον κ. Βενιζέλο ότι «πρέπει να σεβαστείτε αυτά που έχουμε συμφωνήσει».

Απομόνωση

Η εντύπωση που σχηματίστηκε στο Ευρογκρουπ ήταν ότι ο κ. Βενιζέλος είχε στο μυαλό του μια εσωτερική ατζέντα, την οποία θέλησε να προωθήσει, μη αντιλαμβανόμενος ότι η ώρα δεν ήταν κατάλληλη για απαιτήσεις. Ο τόνος που χρησιμοποίησε δεν ήταν ο σωστός, λέει ένας διπλωμάτης. Στη συζήτηση για τη διαμόρφωση της

δλώσης του Ευρογκρουπ που δημοσιοποιήθηκε τα ξημερώματα της Δευτέρας ο Έλληνας υπουργός Οικονομικών δεν συμπεριτείχε καθόλου. Ήταν ουσιαστικά απομονωμένος.

Πλέον στην επόμενη συνεδρίαση του Ευρογκρουπ στις 3 Ιουλίου ο κ. Βενιζέλος θα πρέπει να παρουσιάσει τα αποτελέσματα που του ζητήθηκαν, δηλαδή την ψήφιση του Μεσοπρόθεσμου. Όσον αφορά το θέμα των ιδιωτικοποιήσεων, απ' ό, τι φαίνεται το μήνυμα το έλαβε, αφού τη Δευτέρα 20 Ιουνίου το κλίμα που επικρατούσε στην ελληνική αντιπροσωπεία ήταν ότι πρέπει επείγοντως να παρουσιαστούν αποτελέσματα και σε αυτό το μέτωπο.

Ωστόσο, η συνέχεια θα είναι ακόμη δυσκολότερη για τον υπουργό Οικονομικών. Θα πρέπει να αποδείξει στους συναδέλφους του ότι μπορεί να εφαρμόσει το Μνημόνιο πολύ αποτελεσματικότερα απ' ό, τι εφαρμόστηκε το τελευταίο εξάμηνο.

Το πρόβλημα των αντιπροέδρων

Στα προβλήματα που είναι πιθανό να αντιμετωπίσει το Μαξίμου τις επόμενες ημέρες είναι οι σχέσεις του κ. Θ. Πάγκαλου με τον κ. Ευ. Βενιζέλο. Ο αντιπρόεδρος αποφεύγει για την ώρα κάθε ευθεία αιχμή για τον νέο υπουργό Οικονομικών (και συν-αντιπρόεδρο του πλέον), ευχόμενος μάλιστα διά του περιβάλλοντός του «κάθε επιτυχία του κ. Βενιζέλου, γιατί από αυτή συναρτάται και η επιτυχία της χώρας».

Ωστόσο, όσοι συνομίλησαν τις τελευταίες ημέρες είτε με τον κ. Πάγκαλο είτε με τους στενούς συνεργάτες του διέκριναν ότι ο αντιπρόεδρος θέλησε να καταστήσει απολύτως σαφείς τις απόψεις του για την έξοδο της χώρας από την κρίση, ορίζοντας έτσι τρόπων τινά και τι θα αποτελούσε αίτια προστριβών του και με τη νέα κυβέρνηση, αλλά κυρίως με τον νέο υπουργό Οικονομικών. Μεταξύ άλλων ο κ. Πάγκαλος υπογραμμίζει τις τελευταίες μέρες ότι θεωρεί επιτακτική ανάγκη όχι μόνον την επιτάχυνση της συγχωνεύσεων και των καταργήσεων των άχρηστων φορέων του Δημοσίου, αλλά ότι τις θεωρεί «δύστρον άδωρον» αν δεν συνοδευθούν με τις απολύσεις όσων δημοσίων υπαλλήλων αποδεχθεί εμπειρισταμένα ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος μετάταξής τους σε άλλη υπηρεσία. Μια φράση που του αποδίδεται καταδεικνύει ακριβώς το σκεπτικό του: «Είναι χίλιες φορές καλύτερο να προσλάβουμε έστω λίγους νέους ανθρώπους με προσόντα στο Δημόσιο παρά να μετατάξουμε εκατοντάδες ακρίστους, απλώς για να λέμε ότι δεν κάνουμε απολύσεις».

Ακόμη πιο φωτογραφική για τον κ. Βενιζέλο είναι και μια φράση που επαναλαμβάνει ο κ. Πάγκαλος υπογραμμίζοντας ότι «είναι τεράστιο σφάλμα να καλλιεργούμε υπερβολικές προσδοκίες όταν ξέρουμε τη μεγάλη πιθανότητα να διαψευστούν». Καλεί έτσι εμμέσως και το Μαξίμου να λεί την πάσα αλήθεια στους πολίτες, ενώ υποστηρίζοντας ότι το πρόβλημα της εσωφοροδιαφάνειας εντοπίζεται πρωτίστως στις διαλυμένες αρμόδιες υπηρεσίες «δείχνει» ακριβώς την προτεραιότητα που θα έπρεπε να έχει ο κ. Βενιζέλος.

Τέλος, ο αντιπρόεδρος φέρεται τις τελευταίες ημέρες να υπογραμμίζει ότι κάθε περίοδος πολιτικής αστάθειας αυτομάτως μεγαλώνει το έλλειμμα και επομένως επιβαρύνει την οικονομία. Χαρακτηρίζει δε ως μια τέτοια περίοδο αυτή που δοκίμασε τη χώρα την προηγούμενη εβδομάδα και υπονοεί ότι τούτο δεν συνέβη μόνον με ευθύνη της αντιπολίτευσης, αλλά και λόγω εσφαλμένων κινήσεων του Μαξίμου...

ΚΩΝ. ΖΟΥΛΑΣ

Οι Ευρωπαίοι δεν λύνουν το «ελληνικό θέμα», απλά παρατείνουν την αγωνία

Οι ηγέτες της Ε.Ε. αρνούνται να παραδεχθούν ότι η χώρα αδυνατεί να πληρώσει τα χρέη της

THE ECONOMIST

Η Ευρωπαϊκή Ένωση φαίνεται πως έχει υιοθετήσει έναν νέο κανόνα: Εάν ένα σχέδιο δεν αποδίδει, παραμένει προσκολλημένη σε αυτό. Παρά τους χιλιάδες διαδηλωτές στην Αθήνα, παρά την αναταραχή στις αγορές, οι Ευρωπαίοι ηγέτες έχουν καταρτίσει ένα οργανωμένο χρονοδιάγραμμα για την επίλυση των προβλημάτων της Ευρωζώνης. Την επόμενη εβδομάδα είναι πιθανόν να εγκρίνει η Ελλάδα το νέο πακέτο μέτρων και μετά να λάβει την επόμενη δόση των 12 δισ. ευρώ του προγράμματος σωτηρίας των 110 δισ. ευρώ, την οποία χρειάζεται ως τα μέσα Ιουλίου. Εάν υποθεθεί πως οι Ευρωπαίοι, για να περισώσουν την εικόνα τους, συμφωνήσουν σε μία «εθελοντική» συμμετοχή των ιδιωτών πιστωτών, ώστε να ικανοποιηθούν οι Γερμανοί, τότε θα ακολουθήσει δεύτερο πακέτο κάπου 100 δισ. Με αυτήν την παρέμβαση η Ελλάδα θα επιβιώσει έως το 2013, όταν τεθεί εν ισχύ ο μόνιμος Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας.

Ωστόσο, η ευρωπαϊκή στρατηγική της άρνησης, δηλαδή η μη αποδοχή πως η Ελλάδα δεν δύναται να αποπληρώσει τα χρέη της, δεν μπορεί πλέον να στηριχτεί. Οι λόγοι είναι τρεις. Πρώτον, η πολιτική, η οποία παρεμποδίζει την επίλυση της κρίσης, δημιουργεί ακόμα πιο τοξικό περιβάλλον και οι Έλληνες δεν βλέπουν τις αγωνίες τους να έχουν τέλος. Η κυβέρνηση της χώρας έδωσε μάχη να εξασφαλίσει ψήφο εμπιστοσύνης, καθώς το μεγαλύτερο κόμμα της αντιπολίτευσης δεσμεύθηκε να καταψηφίσει το πρόγραμμα λιτότητας, ενώ και ορισμένα μέλη του κυβερνώντος κόμματος διατυπώνουν τις αντιρρήσεις τους. Εν τώ

μεταξύ, οι Γερμανοί ψηφοφόροι έχουν τρομοκρατηθεί στην προοπτική ενός ακόμα πακέτου διάσωσης της Ελλάδας.

Δεύτερον, οι αγορές έχουν πεισθεί πως η όλη σύγχυση δεν φέρνει αποτελέσματα. Τα spread των ελληνικών ομολόγων εν συγκρίσει με τα αντίστοιχα γερμανικά είναι κατά οκτώ μονάδες υψηλότερα από ό,τι το 2010. Οι επενδυτές γνωρίζουν ότι η Ελλάδα, της οποίας το χρέος ισούται με σχεδόν το 160% του ΑΕΠ, είναι αφερέγγυα. Οι ιδιώτες επενδυτές απομακρύνονται

Ο Economist επιχειρηματολογεί υπέρ την οργανωμένης αναδιάρθρωσης του ελληνικού χρέους, με στόχο τη μείωσή του στο 80% του ΑΕΠ.

νται από έναν τόπο, όπου η χρεοκοπία και η υποτίμηση θεωρούνται επικείμενες, προσφέροντας ελάχιστα πιθανότητες στην οικονομία να αναπτυχθεί. Όσο περισσότερο καθυστερεί μία αναδιάρθρωση χρέους, τόσο περισσότερα θα οφείλει η Ελλάδα και τόσο περισσότερα θα υποφέρουν οι φορολογούμενοι.

Τρίτον, οι φόβοι μετάδοσης του «ιού του χρέους» μεγαλώνουν αντί να εξασθενούν. Οι πρώτες επιπιδες ότι μόνο η Ελλάδα θα χρειαστεί διάσωση εξανεμίστηκαν, όταν βρέθηκαν στην ίδια μοίρα και η Ιρλανδία και η Πορτογαλία. Η Ευρωζώνη προσπάθησε να τραβήξει διαχωριστικές γραμμές, αλλά τις τελευταίες εβδομάδες οι ανησυχίες έθεσαν και πάλι στο στόχαστρο των αγορών την Ισπανία

και την Ιταλία. Αν και οι Ευρωπαίοι ηγέτες προσπαθούν να αρνηθούν την αναγκαιότητα της χρεοκοπίας, πληθαίνουν οι φωνές, οι οποίες την υποστηρίζουν. Η προοπτική αυτή όμως θα ήταν καταστροφική για τη χώρα και την Ε.Ε.

Υπάρχει μία εναλλακτική, για την οποία ο Economist έχει επί μακρόν επιχειρηματολογήσει και είναι η οργανωμένη αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους με μείωσή του στο 80% του ΑΕΠ. Δεν θα προκληθεί σοκ στις αγορές, οι οποίες από καιρό περιμένουν μία χρεοκοπία, και αυτό είναι σημαντική διαφορά με την περίπτωση της Lehman. Οι τράπεζες, οι οποίες διατηρούν ακόμα μεγάλο μέρος ελληνικών ομολόγων, είναι σήμερα σε καλύτερη κατάσταση να απορροφήσουν τις ζημιές από ό,τι πέρυσι. Βέβαια, ακόμη και μία οργανωμένη αναδιάρθρωση θα ήταν επικίνδυνη. Εάν γινόταν τώρα, θα αποκρυσταλλώνονταν οι ζημιές για τράπεζες και φορολογούμενους στην Ευρώπη. Ούτε για την Ελλάδα θα ήταν σωστό, καθώς η οικονομία της είναι σε βαθιά ύφεση και εμφανίζει πρωτογενές έλλειμμα. Ακόμα κι αν αναδιρθώσει το χρέος της και υιοθετήσει τις επιβαλλόμενες αλλαγές από την Ε.Ε. και το ΔΝΤ, θα χρειάζεται εξωθεν βοήθεια για χρόνια. Αυτό σημαίνει πως θα υφίσταται μεγαλύτερο δημοσιονομικό έλεγχο από τις Βρυξέλλες, μεταλλάσσοντας την Ευρωζώνη σε μία ακόμα πιο πολιτικά ενοποιημένη λέσχη. Ακόμα και αν αυτό δε σημαίνει ένα υπερκράτος με το δικό του υπουργείο Οικονομικών, οι Ευρωπαίοι ηγέτες δεν έχουν αρχίσει να εξηγούν τις ενδεχόμενες επιπτώσεις όλων αυτών στους ψηφοφόρους τους. Τουλάχιστον, όμως, η Ελλάδα και οι αγορές θα έχουν ένα σχέδιο με πιθανότητες επιτυχίας.

«Παρά τους χιλιάδες διαδηλωτές στην Αθήνα, παρά την αναταραχή στις αγορές, οι Ευρωπαίοι ηγέτες έχουν καταρτίσει ένα οργανωμένο χρονοδιάγραμμα για την επίλυση των προβλημάτων της Ευρωζώνης. Όσο περισσότερο καθυστερεί μία αναδιάρθρωση χρέους, τόσο περισσότερα θα οφείλει η Ελλάδα και τόσο περισσότερα θα υποφέρουν οι φορολογούμενοι».

Η «ύβρις» του κοινού νομίσματος

THE ECONOMIST

Ακόμα κι αν η Ελλάδα διασωθεί, η διεθνής κοινότητα θα έχει στραμμένη την προσοχή της στη μακροπρόθεσμη επιβίωση του ευρώ. Η τραγωδία της Ελλάδας είναι το αναπόφευκτο αποτέλεσμα της ύβρεως των Ευρωπαίων ηγετών, οι οποίοι επέβαλαν κοινό νόμισμα και κοινό επιτόκιο σε ασύμβατες μεταξύ τους οικονομίες. Οι ευρωφεντεραλιστές, όπως ο πρώην Βέλγος πρωθυπουργός, Γκυ Φερχόφσαντ, θεωρεί πως η απάντηση είναι να κινηθεί η Ευρώπη προς μία ομοσπονδιακή δομή Ηνωμένων Πολιτειών (της Ευρώπης). Ωστόσο, η οποία αντιπαράβολη και σύγκριση χωλαίνει, εφόσον η Ευρωζώνη δεν έχει τη μορφή ομοσπονδιακού κράτους. Οι αποφάσεις λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο, εξού και λαμβάνονται με αγωνιωδώς αργό ρυθμό. Οι δημοσιονομικές μεταφορές κεφαλαίων είναι πολύ μικρότερες στην Ε.Ε. από ό,τι στις ΗΠΑ και δεν βοηθούν τις χώρες να απορροφήσουν τους ξαφνικούς κραδασμούς. Όσο για τη Γερμανία η ιδέα μιας στενότερης δημοσιονομικής ενοποίησης είναι ανάθεμα. Το πώς θα επιτευχθεί αυτή η ενοποίηση παραμένει ερώτημα, αλλά η κρίση στην Ευρωζώνη επαναφέρει το θέμα. Όπως το έχει θέσει Ευρωπαίος αξιωματούχος, «είμαστε σπληαιολόγοι παγιδευμένοι σε τούνελ, οπότε πίσω δεν μπορούμε να πάμε παρά μόνον μπροστά».

Ο νέος πρόεδρος της ΕΚΤ και το γαλλικό αίτημα

Το «πράσινο φως» του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου έλαβε την Παρασκευή η υποψηφιότητα του Μάριο Ντράγκι για την προεδρία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Όταν και οι υπουργοί Οικονομικών της Ευρωζώνης εγκρίνουν τον διορισμό του, κάτι που αναμένεται να γίνει στη Σύνοδο του Ιουλίου, ο Ιταλός κεντρικός τραπεζίτης θα χριστεί και επισήμως διάδοχος του Ζαν-Κλοντ Τρισέ μετά τη λήξη της θητείας του τελευταίου στα ντρία της ΕΚΤ, στα τέλη Οκτωβρίου. Ο διορισμός Ντράγκι ήταν αναμενόμενος, εφόσον αφενός ήταν ο μοναδικός υποψήφιος διάδοχος του κ. Τρισέ, αφετέρου η στήριξη που είχε λάβει ήταν ευρύτατη. Μοναδικό «αγκάθι» για τον διορισμό του ήταν το αντάλλαγμα που φέρεται να ζητούσε η Γαλλία για να συναινέσει, το οποίο δεν ήταν άλλο από την παραίτηση του έτερου Ιταλού μέλους του εξαμελούς εκτελεστικού συμβουλίου της ΕΚΤ, Λορέντζο Μπίνι Σμάγκι, ώστε να υπάρξει γαλλική εκπροσώπηση σ' αυτό μετά τη λήξη της θητείας του κ. Τρισέ. Ο κ. Μπίνι Σμάγκι αρνούνταν ως την Πέμπτη να εγκαταλείψει τη θέση του. Όμως, σε μια αιφνίδια εξέλιξη, σε επαφές που είχε την Παρασκευή με τον Γάλλο πρόεδρο, Νικολά Σαρκοζί, και τον πρόεδρο της Ε.Ε., Χέρμαν βαν Ρομπέι, φέρεται να τους ενημέρωσε ότι θα αποχωρήσει στα τέλη του έτους. Κύκλοι προσκείμενοι στην υπόθεση φέρουν τον κ. Μπίνι Σμάγκι να επιθυμεί να αποφύγει την εντύπωση ότι οι πιέσεις που του ασκήθηκαν υπονομεύουν την ανεξαρτησία της ΕΚΤ, και επομένως πιστεύει ότι πρέπει να εγκαταλείψει τη θέση του μόνο για μια άλλη υποδυναμικού κύρους. Εκτιμάται ότι θα του προσφερθεί η ηγεσία της ιταλικής Κεντρικής Τράπεζας, απ' όπου θα διατηρήσει δικαίωμα ψήφου στο διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ. Ο Ιταλός πρωθυπουργός, Σίλβιο Μπερλουσκόνι, δήλωσε ότι είναι ένας από τους τρεις υποψηφίους διαδόχους του κ. Ντράγκι στην ιταλική κεντρική τράπεζα.

Ο Ιταλός Μάριο Ντράγκι, επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας από τον Νοέμβριο.

Ο Μάριο Ντράγκι αναλαμβάνει εν μέσω πιέσεων της Γαλλίας για παραίτηση του έτερου Ιταλού μέλους της ΕΚΤ.

Ο κ. Βαν Ρομπέι εξέφρασε την πεποίθηση πως ο τελευταίος «θα ασκήσει ισχυρή και ανεξάρτητη την ηγεσία της ΕΚΤ», ενώ η Γερμανίδα καγκελάριος, Άγκελα Μέρκελ, απέρριψε κάθε νύξη ότι οι εθνικές κυβερνήσεις αποπειράθηκαν να υπονομεύσουν την ανεξαρτησία της ΕΚΤ. Στην ΕΚΤ, ο κ. Ντράγκι αναμένεται να υιοθετήσει τη σκληρή στάση του προκατόχου του απέναντι στον πληθωρισμό. Ο διορισμός του λειτούργησε καθυστερημένα για τις αγορές, εφόσον δίνει τέλος στην αβεβαιότητα μηνών ως προς τη γραμμή που προτίθεται να ακολουθήσει η ΕΚΤ για την έξοδο της Ευρωζώνης από την κρίση.

ΣΟΦΙΑ ΣΚΟΥΛΙΚΑΡΗ

Πώς έφτασε η Ελλάδα στον «γκρεμό»...

Μελέτη - καταπέλτης του Harvard για την ανικανότητα όλων των κυβερνήσεων της μεταπολίτευσης στην οικονομική πολιτική

Του ΛΕΩΝΙΔΑ ΣΤΕΡΓΙΟΥ

Οι κρατικοποιήσεις εν μια νυκτί και η αύξηση των αμυντικών δαπανών του Κωνσταντίνου Καραμανλή ακύρωσαν τα πλεονεκτήματα της αναπτυξιακής ώθησης και της ευρωπαϊκής προοπτικής που πέτυχε τότε η Ελλάδα. Ο λαϊκισμός του Ανδρέα Παπανδρέου κατέστρεψε τα οφέλη από την αναδιανομή του εισοδήματος και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, βάζοντας τα θεμέλια στον δημοσιονομικό εκτροχιασμό. Οι επόμενες κυβερνήσεις (Οικουμενική, Κ. Μητσοτάκη) προσπάθησαν να διαχειριστούν την κρίση, χωρίς επιτυχία. Εξάireση αποτέλεσαν οι κυβερνήσεις του Κ. Σημίτη, οι οποίες πέτυχαν νοικοκύρεμα των δημοσιονομικών, αλλά μπροστά στη βιασύνη για την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ, δεν έγιναν εκείνες οι δομικές μεταρ-

ρυθμίσεις που ήταν απαραίτητες. Η «Επανάδοση του Κράτους» από τον Κώστα Καραμανλή περιορίστηκε στην «απογραφή». Η σημερινή κυβέρνηση θεώρησε σκόπιμο να ενημερώσει τις αγορές για τις ανεπάρκειες της Ελλάδας σε όλους τους τομείς και για τον δημοσιονομικό εκτροχιασμό, όμως, η ειλικρίνεια λειτούργησε ανάποδα και οι αγορές έβαλαν την Ελλάδα στη «μαύρη λίστα», εκτινάσσοντας τα spreads και τα CDS των ομολόγων. Αυτή θα μπορούσε να ήταν η σύνοψη της 36ετής μελέτης του Harvard με τίτλο «Ελληνική Κρίση: Τραγωδία ή Ευκαιρία». Οι συγγραφείς, ο καθηγητής Dante Roscini και οι οικονομολόγοι Jonathan Schiefer και Κωνσταντίνος Δημητρίου, προσπαθούν να απαντήσουν στο ερώτημα αυτό, αφού μελέτησαν την ιστορική διαδρομή της Ελλάδας από το... 324 μ.Χ.

Χάθηκαν τεράστιες ευκαιρίες με τις οποίες θα μπορούσε να μετατραπεί η χώρα μας στη μεγαλύτερη οικονομική δύναμη της Μεσογείου - αν όχι όλης της Ευρώπης.

Εν προκειμένω, ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει στη μεταπολεμική περίοδο, η οποία αναφέρεται ως οικονομικό θαύμα. Σύμφωνα με τη μελέτη, ο Χίτλερ «στέγνωσε» τη χώρα και μόνο από την πείνα προκλήθηκαν 250.000 θάνατοι. Όμως, η Ελλάδα, προσφέροντας ξεχωριστή φυσική ομορφιά και κουλτούρα, έγινε ένας ση-

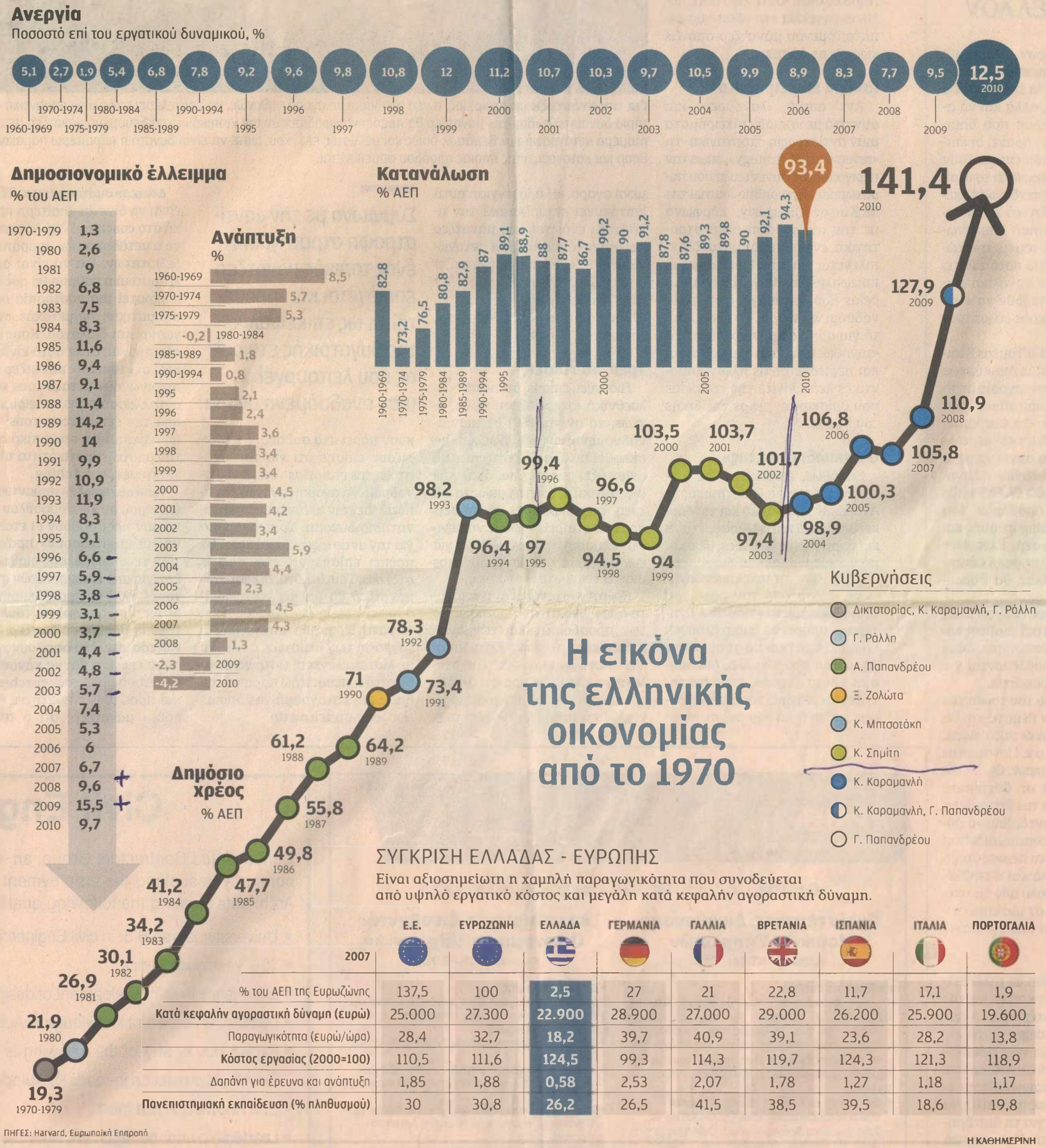
μαντικός τουριστικός προορισμός, ενώ ταυτόχρονα προσέλαβε μεγάλες επενδύσεις, κυρίως στη ναυτιλία. Το τουριστικό και το ναυτιλιακό σύνταγμα, αλλά και τα εμβάσματα από τους μετανάστες στο εξωτερικό, συνέβαλαν στην αύξηση των συναλλαγματικών αποθεμάτων και στην εκτίναξη του ρυθμού ανάπτυξης. Την περίοδο 1950-1970, το κατά κεφαλήν εισόδημα των Ελλήνων αυξανόταν με μέσο ετήσιο ρυθμό της τάξης του 6%. Μετά την πτώση της χούντας, ακολούθησαν ακόμα πιο υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης: 8% σε ετήσια βάση. Στη μεταπολίτευση ιδρύεται η Ν.Δ. από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή και το ΠΑΣΟΚ από τον Ανδρέα Παπανδρέου. Ο Καραμανλής έδωσε μεγάλη έμφαση στις υποδομές και στην ένταξη της Ελλάδας στην τότε ΕΟΚ. Όμως, προς το τέλος της θητείας του,

φοβούμενος την ανερχόμενη σοσιαλιστική δύναμη του ΠΑΣΟΚ και του Ανδρέα Παπανδρέου, προχώρησε σε κρατικοποιήσεις, αύξησε τις εξοπλιστικές δαπάνες. Το δημοσιονομικό έλλειμμα ήταν λιγότερο από 3% του ΑΕΠ, ο ρυθμός ανάπτυξης έφτασε στο 7,8% το 1978 και η ανεργία κυμαίνονταν μεταξύ 2% και 3% του εργατικού δυναμικού. Η Ελλάδα τελικά έγινε το ένατο μέλος της ΕΟΚ τον Ιανουάριο του 1981. Το επόμενο μεγάλο focus ήταν η ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ. Το 1993, τα ελληνικά επιτόκια ήταν 16 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερα από εκείνα της Γερμανίας και το χρέος ήταν 110% του ΑΕΠ. Ο Σημίτης αποκατέστησε την ανεξαρτησία της Τραπεζής της Ελλάδος, διευρύνει τη φορολογική βάση, ενίσχυσε και εκσυγχρόνισε τους φοροελεγκτικούς μηχανισμούς, δι-

νοντας ακόμα και τη δυνατότητα να αλλάζαν τον. Καθιερώθηκαν οι ηλεκτρονικές διασταυρώσεις και οι δενυμολογιστικοί φορολογικοί έλεγχοι, αλλά και οι τακτικοί έλεγχοι στις μεγάλες επιχειρήσεις. Ετσι, από πρωτογενές έλλειμμα (πλύν τόκων) 5,1% του ΑΕΠ το 1990 δημιουργήθηκε πλεόνασμα 4,2% του ΑΕΠ το 1994, το οποίο διατηρήθηκε μέχρι το τέλος της δεκαετίας. Στις 3 Μαΐου 2000, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφασίζει την ένταξη της Ελλάδας στην ΟΝΕ, καθώς πληροί όλα τα κριτήρια, πλην του δημοσίου χρέους. Το δημοσιονομικό έλλειμμα (με τους τόκους) ήταν μόλις 1,6% του ΑΕΠ και ο πληθωρισμός στο 2%. Η Ελλάδα πληρούσε όλα τα κριτήρια του Μάαστριχτ και εντάχθηκε στο ευρώ τον Ιανουάριο του 2001, με την υποστήριξη του 70% του ελληνικού λαού.

Δεκαετία '80: Η εποχή του λαϊκισμού

Το 1981 το ΠΑΣΟΚ κερδίζει με εντυπωσιακή διαφορά τη Νέα Δημοκρατία και ο Ανδρέας Παπανδρέου αναλαμβάνει πρωθυπουργός. Η μελέτη του Harvard χαρακτηρίζει τη δεκαετία του 1980 «εποχή του λαϊκισμού». Το ΠΑΣΟΚ ήθελε την ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας και την αναδιανομή του εισοδήματος. Μεταξύ άλλων, πέρασε νόμους για την προστασία του συνδικαλισμού, ίδρυσε το Εθνικό Σύστημα Υγείας, ενώ θεσμοθετήθηκε η αυτόματη τιμариθμική αναπροσαρμογή των μισθών για την προστασία έναντι του πληθωρισμού και προστατεύθηκαν νομικά οι υπάλληλοι από τις απολύσεις, βλέποντας παράλληλα μεγάλες αυξήσεις αποδοχών. Ο δημόσιος τομέας γιγαντώθηκε και πολλές επιχειρήσεις κρατικοποιήθηκαν, ενώ ιδρύθηκε ο Οργανισμός Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων όπου εντάχθηκαν σε αυτόν 21 προβληματικές του ιδιωτικού τομέα, σχεδόν απ' όλους τους κλάδους της ελληνικής οικονομίας: ναυπηγεία, τσιμέντα, κλωστοϋφαντουργία, χάρτου, πλαστικά. Κατά τη δεκαετία του 1980, οι δημόσιες δαπάνες εκτινάχθηκαν από το 29% του ΑΕΠ στο 49% και το δημοσιονομικό έλλειμμα κατά μέσο όρο στο 10% του ΑΕΠ. Οι κρατικές εγγυήσεις προς ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις έφτασαν στο 32% του ΑΕΠ το 1989, εκ των οποίων οι μισές κατέπεσαν στη δεκαετία του 1990. Στο μεταξύ, ο ρυθμός ανάπτυξης επιβραδύνθηκε σε λιγότερο από 1%. Το δημόσιο χρέος τριπλασιάστηκε από 28% το 1980 στο 89% του 1990. Οι τόκοι για την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους αυξήθηκαν στο 10% το 1990, απειλώντας από τότε τη βιωσιμότητα του χρέους. Οι πετρελαϊκές κρίσεις της δεκαετίας του 1970 και η αύξηση του χρήματος στη δεκαετία του 1980 εκτίναξαν τον πληθωρισμό στο 20%. Σε αυτό συνέβαλε η αυτόματη τιμариθμική αναπροσαρμογή των μισθών, την οποία καθιέρωσε το ΠΑΣΟΚ από το 1981, αλλά και οι υποτιμήσεις της δραχμής με την οποία ξεπεράστηκαν τρεις κρίσεις του ισοζυγίου πληρωμών. Πάντως, η ανεργία παρέμεινε χαμηλότερα από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αντίστροφη μέτρηση

«Το ένα κόμμα αμφισβητούσε τα στατιστικά στοιχεία άλλου», αναφέρει η μελέτη του Harvard. Το 2004 η κυβέρνηση της Ν.Δ. προχωράει σε απογραφή, η οποία αποκάλυψε ότι το έλλειμμα ήταν υψηλότερο και η Ελλάδα εντάχθηκε σε καθεστώς υπερβολικού ελλείμματος. Αν και βγήκε από την επιτήρηση το 2007, ύστερα από αναθεώρηση του ΑΕΠ, το έλλειμμα της Ελλάδας ποτέ δεν έπεσε κάτω από το 3%. Μολονότι η Ν.Δ. είχε υποσχεθεί επανίδρυση του κράτους, δεν κατάφερε να προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις. Αύξησε τον ΦΠΑ, δεν μπορούσε να μειώσει την ανεργία και έχασε ευρωπαϊκούς πόρους. Το 2009 το ΠΑΣΟΚ κερδίζει τις εκλογές και προσπαθώντας να ενισχύσει την αξιοπιστία της Ελλάδος αποκαλύπτει ότι το έλλειμμα δεν ήταν στο 3,7% που έλεγε η Ν.Δ., αλλά στο 12,5%. Παραδέχεται επισημώς στις Βρυξέλλες ότι υπάρχει έλλειμμα αξιοπιστίας, μικρή παραγωγικότητα και ότι η διαφθορά και η φοροδιαφυγή έχουν διαπιστώσει επιδημία. Για να αφορίσει την εμπιστοσύνη των αγορών πέρασε από τη Βουλή τρία πακέτα μέτρων λιτότητας για τη μείωση του ελλείμματος...

Οι δαιμονικά «απελευθερωμένες» ελπίδες - και οι δικές μου και της κοινωνίας - ενδοσκομίζονται να πραγματοποιηθούν. Μπορεί το δράμα της χώρας να πάρει σύντομα τέλος. Ίσως, κάποτε, στο μέλλον να θυμόμαστε με αποστροφή αυτή τη δόλια και ανίκανη κυβέρνηση του Μνημονίου και του Μεσοπρόθεσμου, σαν μια αντιδημοκρατική παρέκκλιση από εκείνες που πολλές φορές στην Ιστορία προκάλεσαν πράξεις αντίστασης - από τους ίδιους τους βουλευτές του κυβερνώντος κόμματος. Την ευκαιρία θα έχουν οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ να «ρίξουν» τη μεταλλαγμένη κυβέρνηση Παπανδρέου, όταν θα έλθει προς ψήφιση στη Βουλή την Τετάρτη το Μεσοπρόθεσμο. Ομολογούμενως, θα ασκηθούν έντονες πιέσεις στους βουλευτές και μπλα... μπλα... μπλα... Υστερα, όμως, από τις εφιαλτικές συνέπειες που βιώνει η ελληνική κοινωνία και η χώρα, οι βουλευτές δεν είναι πια ούτε αφελείς ούτε «αθώοι». Φυσικά, με την Ελλάδα και τους Μνημόνιο 2 και ξανά νεοκομμημένη δεν χρειάζεται να είναι κανείς Κένις για να καταλάβει τι πάει στραβά. Αυτό το σκηνικό σύγκρουσης, θυμού, αδυναμίας και απογνώσεως, που τροφοδοτείται καθημερινά από την πο-

λική της κυβέρνησης, ακυρώνει όποια προσπάθεια, απ' όπου κι αν προέρχεται. Γνωρίζουμε πως, όταν νοσεί το οικονομικό σύστημα, νοσεί χειρότερα το πολιτικό και οδηγείται σε φαύλες συναλλαγές. Γνωρίζουμε πως αφήνει ελεύθερη την εργοδοσία να ε πιστρέφει τις συνθήκες εργασίας στην εποχή της δουλείας. Η εικόνα μιας κυβέρνησης που αδυνατεί να χειριστεί όσες υποχρεώσεις μας επιβάλλει η περίφημη τρέκα, είναι αρκούντως θλιβερή. Η κοινωνία αντιλαμβάνεται τώρα ότι τόσο το διαβόητο Μνημόνιο όσο και αυτά που ακολουθούν... έχουν εξελιχθεί σε εφιάλτες, καθώς το επαχδές χρέος της Ελλάδας είναι εντελώς αδύνατον να εκπληρωθεί χωρίς να σπάσει η σπονδυλική στήλη της οικονομίας. Και μόνο το γεγονός ότι η πολιτική του Μνημονίου, με όλη την οδύνη και την οργή που συσσωρεύει στην ελληνική κοινωνία, κατάφερε να ανεβάσει το χρέος από το 126% γύρω στο 150%, καταδεικνύει το απόλυτο αδιέξοδο. Για εκείνους που ακόμη τρέφουν αυταπάτες, η πλήρης υποταγή του κράτους και της πολιτικής του από τον Γιώργο Παπανδρέου στις Βρυξέλλες και την τρέκα με το πρόσχημα της διάσωσης της χώρας εκπληρώνει αυ-

Η εκτίμηση του Μάρτιν Φελντστάιν, ότι η χρεοκοπία της Ελλάδας είναι αναπόφευκτη, δεν παραβιάζει ανοικτές θύρες και προειδοποιεί ότι καθυστερείται για να μη παρασυρθούν σε χρεοκοπία και άλλες χώρες όπως η Ιρλανδία.

τό το είδος της αλλοτριωμένης οικονομικής - τεχνοκρατικής σκέψης. Αρνούνται σκόπιμα να δουν πόσο είναι μάταιο να πιστεύουν ότι αυτοί που την ανέλαβαν εργολαβικά θα μπορέσουν να χαρίσουν τη «σωτηρία» στον λαό. Φαντάζονταν οι δυστυχείς λαοί ότι θα επωφελούνταν από μια γενναίοδοξη κοινωνική αντίδραση, που θα τους έβγαζε από την κόλαση της τραπεζικής κρίσης και της ανεργίας, για να ανακαλύψουν πως καθλωθήκαν οι χώρες τους σε δημοσιονομική πειθαρχία με επώδυνες κοινωνικές συ-

νέπειες για τους πολλούς και με ενδημικές κοινωνικές κρίσεις. Οπως, σε ιλαροτραγωδία έχει μεταλλαχθεί το όραμα των πολλών. Μια αρχιτεκτονική των εθνών, που, αφού διάβηκαν ποταμούς αίματος, ενώνονται με το ειρηνικό ιδεώδες της επικοινωνίας των ανθρώπων και των ιδεών. Ονειρο των ποιητών που κράτησε ζωντανή τη φλόγα της ελπίδας στις πιο ζοφερές στιγμές της ανθρωπότητας. Οραμα των γενεών που ξύπνησαν μέσα από τη φρίκη, με την ελπίδα να ζήσουν σε μια Ευρώπη όπου η ευμερσία θα ήταν σχεδόν υποχρεωτική. Μα, ξαφνικά, ο ποιητής μας σαν να ξυπνάει με έναν εφιάλτη: Μια σπμαία, ένας ύμνος, ένα νόμισμα, πολλές συνθήκες, μια Λερναία Υδρά με είκοσι εφτά κεφάλια, ένα παζάρι. Χάος. Είναι γνωστό ότι έχουμε χρεοκοπήσει το κράτος και το γνωρίζει η σθερή κυβέρνηση του Μνημονίου. Ωστόσο, επιταχύνεται και τυπικός σε περίπτωση που η Ελλάδα αποτύχει να εκπληρώσει τις υποσχεθείσες μεταρρυθμίσεις. Προφανώς, η εκτίμηση του Μάρτιν Φελντστάιν στους «Financial Times» ότι η χρεοκοπία της Ελλάδας είναι αναπόφευκτη, δεν παραβιάζει ανοικτές θύρες. Ο καθηγητής Χάρρυ Χάρντντ προειδοποιεί ότι η ελ-

ληνική χρεοκοπία καθυστερείται για να μην παρασυρθούν σε χρεοκοπία και άλλες χώρες όπως η Ιρλανδία, η Πορτογαλία και πιθανώς η Ισπανία. Η πρόκληση, αναφέρει ο καθηγητής στην ανάλυσή του με τον τίτλο «Αναβλάποντας την αναπόφευκτη χρεοκοπία της Ελλάδας», είναι να καθυστερήσει αρκετά η χρεοκοπία ώστε να μπορέσουν να αντέξουν οι τράπεζες και οι άλλοι πιστωτές τις διαγραφές χρεών από την Ελλάδα. Το υπέρογο δημόσιο χρέος στην Ελλάδα υποδηλώνει ότι είναι απαραίτητη μια αναδιάρθρωσή του. Αλλά, οι συστημικές αντιδράσεις που θα προκαλήσουν από μια τέτοια απόφαση στις τράπεζες της Ελλάδας και στις δυτικές Ευρώπης, θα ήταν ενδοσκομίζουσες ανελέητες. Οι ειδικοί επισκομίζουν πως αυτό που χρειάζεται είναι η αποκάλυψη της αληθινής εικόνας των τραπεζικών ισολογισμών. Μετέπειτα θα πρέπει να γίνει, εκεί όπου είναι απαραίτητο, αναδιάρθρωση κεφαλαίων και χρέους σε μεγάλες τράπεζες υπό την εποπτεία των κυβερνήσεων. Ετσι αντέδρασαν οι ΗΠΑ στην τραπεζική κρίση των δεκαετιών '80 και '90, η Σουηδία το 1992-93, η Ιαπωνία το 2002-03 και οι ΗΠΑ ξανά με τα τεστ αντοχής των τραπεζών το 2009.